

Подготовката на уроците

Повод за този разговор са все по-често казваните от учениците думи: ”Не съм направил това, защото нямаш време.”

У малкия ученик трябва да се възпитава навикът за неотклонно и системно подготвяне на уроците. Колкото и да е хубаво времето, колкото и интересно да е предаването по телевизията, който и да пристигне на гости, или казано накратко – каквото и да се случи – уроците винаги трябва да са подготвени и то добре.

Няма и не може да има оправдание за ненаучените уроци – ученикът трябва да разбере това още през първите си седмици в училище. Може би на много родители ще се стори, че се придава излишно голямо значение на тези неща, тъй като детето по-скоро жадува за домашна работа. Така е в началото. Но когато минат първите училищни преживявания, трепетното отношение към домашните ще се смени с по-трезво и тогава ще стане ясно, че далеч не винаги им се иска да си подготвят уроците.

И първото, което може да помогне на детето, е разбирането, че уроците просто трябва да се подготвят и точка по въпроса.

С какво трябва да започнем, за да изработим у детето навик за неотменно изпълнение на домашните работи?

Разбира се със сериозно отношение към уроците, като към важна и необходима работа, предизвикваща уважение от страна на възрастните. Нерядко се случва майката или друг член на семейството няколко пъти да прекъсва заниманията на детето, защото се оказва, че трябва да отиде за хляб, да изхвърли кофата за боклук, да гледа някакво предаване, което съдържа полезна информация или просто да седне да закусва или обядва. Така обаче у децата се изработва представата, че уроците са на едно от последните места в йерархията на домашните работи и задължения.

Правилно ще постъпите, ако още от самото начало детето разбере, че по своята важност подготовката на уроците е на едно равнище с най-сериозните дела на възрастните. Малкият ученик прекрасно чувства това. По-рано той не е имал занимание, което родителите да не могат да прекъснат по собствена преценка. Излезе да играе – прекъсват играта, за да се нахрани или по друга причина. И изведнъж се появява такава работа, която нито мама, нито татко прекъсват, т.е. тази работа става толкова важна, колкото и работата, която вършат възрастните. Тук разбира се се иска едно условие – в семейството да има атмосфера на уважение към умствения труд.

Какво мога да посъветвам родителите, ако синът или дъщерята не могат да седнат над уроците?

С най-общи думи можем да кажем, че предстои трудна и продължителна работа за формиране на умение у ученика да управлява собственото си поведение, за да стане той господар на желанията си, а не обратното. Можете да започнете с най-простото – игрите. Старайте се да подбирате такива игри, при които победата или крайният резултат не зависят от случайността /както е при играта със зар/, а игри, при които детето да проявява волево внимание. Например, ако играе на „магазин”, дайте му повече поръчки и настоявайте всички покупки да бъдат направени точно по заявката. Ако детето е много живо и подвижно, играйте на часовей или нещо друго, което изисква детето да ограничи движенията или да постои на едно място, като само контролира поведението си.

Децата обичат да вършат някаква работа заедно с възрастните. Не е толкова важно какво точно вършите.

Нужно е да го вършите бързо, весело и без отегчителни паузи. Например: вие миете съдове, детето подсушава; четете книга – една страница вие, една – детето. Няма значение, че в началото съдовете ще бъдат лошо изтрети, че ще ви се наложи да четете безинтересна за вас книга. Важното е, че в процеса на съвместната работа вашето дете ще си изработи навик да се отдава изцяло при изпълнение на поставената задача.

Но преди всичко огледайте критично себе си – не прилича ли детето на вас по своята неорганизираност, по неумението си да довършва работата си. В такъв случай незабавно преразгледайте този стил и се поставете сами да станете делови и организирани. Не бъдете пасивни наблюдатели, ако детето когато е седнало да се храни не яде, а прави фигурки от храната или се заиграва с приборите, ако се е върнало от разходка и не е свалило още обувките си и скача из стаята като се забавлява с полуобутия ботуш или нещо подобно, ако отива да си измие ръцете, а се заиграва с кърпата. Реагирайте на тези сцени, защото същото ще се случва и по време на заниманията: ту ще му се прииска да закрепим молива вертикално, ту ще превърне линията в автомобил или самолет, ту ще потърси компанията на котката или нещо друго. Настоявайте всичко да се извършва още при първото казване, без да се разсейва с каквото и да било. Не го затрупвайте с град от забележки, а кажете необходимото със спокоен, но категоричен тон.

Специални изследвания, направени в началните класове показват, че децата, които се учат добре, имат твърдо установено време за подготовка на уроците и се придържат строго към това време. И обратното – повечето изоставащи ученици са без постоянно определено време за занимания. Това не е случайно. Подготовката на уроците трябва да започва винаги в едно и също време. Само някакви изключителни обстоятелства могат да станат причина за промяна на това време. В началото се изисква известно усилие от страна на ученика, но с изработването на навика всичко става по-просто. Дори децата признават, че с приближаването на часа за учене, като че ли от само себе си изчезва интересът към игрите или разходките.

Но възниква въпросът как да разпределите времето на вашето дете?

Наблюдавайте го известно време, за да разберете дали е прилежно или лесно се отвлича, внимателно ли е или разсеяно, колко време му е необходимо да се подготви по всеки предмет, как се връща от разходка – отпочинало и свежо или толкова уморено, че няма сили за уроци или е развълнувано и възбудено до такава степен, че „нищо не му влиза в главата“.

Като установите особеностите на поведението му, вие ще можете да намерите разумното съотношение на времето, предназначено за учене, за разходки, за изпълнение на домашните задължения, като едното не е за сметка на другото.

Едно от най-важните правила при самоподготовката е тя да започне без протакане. Психолозите казват, че когато човек върши нещо, което не представлява особен интерес за него, във вътрешното му състояние настъпват два етапа. За повечето хора най-тежък е първият етап – включване в работата. Дори и за нас възрастните не е толкова просто да си наложим да се заемем с нея. Ние отлагаме, намирайки си всякакви уж по-важни занимания. В същото време като започнем да я вършим, ние преодоляваме своята първоначална раздражителност и по-късно я вършим без всякакво насилие над себе си, а понякога дори с известен интерес. Същото е валидно и за ученика. Първоначалният период на работата за него е най-труден и най-неприятен. Ученикът, който е свикнал да си подготвя уроците в едно и също време, не само чувства приближаването на това време, но в определения час у него се появява осъзнато или не предразположение към умствена работа. Такива ученици започват подготовката си бързо, без протакане. Така работата оставя добри спомени, работи се леко и в крайна сметка много се постига.

Не бива да мислите, че неспособността на детето да се захваща за работа, е възрастова особеност и че като порасне от само себе си ще придобие това умение. Това мнение е лишено от каквото и да е основание. Старайте се колкото се може по-рано да го научите на правилото: Захващай се за работа без загрявка !

Нека да кажем и няколко думи за работното място на ученика. То трябва да бъде удобно и постоянно – винаги едно и също. Понякога родителите се оплакват: „Отделихме му място, купихме му бюро, стол, дори и шкафче. Сега вече има свое кътче и да играе, и да чете книжки и да подготвя уроците си. Всичко направихме както трябва, но той пак губи толкова време за загрявка, колкото по-рано, когато работеше на общата маса.

ЗАПОМНЕТЕ: РАБОТНОТО МЯСТО ИГРАЕ РОЛЯ ЗА ВЪТРЕШНА МОБИЛИЗАЦИЯ, КОГАТО НА ТОВА МЯСТО ДЕТЕТО НЕ ИЗВЪРШВА НИКАКВИ ДРУГИ ДЕЙНОСТИ, КОИТО НЕ СА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ИЛИ НЕ ИЗИСКВАТ ВЪТРЕШНО СЪСРЕДОТОЧАВАНЕ.

Кои са поводите за разсейване на детето?

Най-общо те се свеждат до два основни.

Единият е играта. Малкият ученик лесно може да се заиграе когато сядат да учи, ако види на масата малка играчка, части от конструктора или нещо подобно. В началото то иска просто да премести играчката, но докато направи това, вече е навлязло в игра и така учебните занимания приключват преди да са започнали, защото е започнала играта.

Вторият повод изглежда делови – острене на молива, ремонт на химикалката, търсене на линейка, учебник, тетрадка. В резултат на това процесът на навлизане в работата се прекъсва и той трябва да започне отначало. За да се избегне това, трябва да въведете строго правило: **ПРЕДИ ЗАНИМАНИЯТА ОТ МАСАТА ДА СЕ МАХНЕ ВСИЧКО НЕНУЖНО И ДА СЕ ПОДГОТВИ НЕОБХОДИМОТО ЗА РАБОТА.**

Можете да направите с детето наръчник. В него напишете накратко какво трябва да направи детето, преди да отвори учебника.

Например:

1. Започвай да учиш винаги в едно и също време!
2. Проветри стаята десет минути преди началото на заниманията!
3. Изключи радиото, телевизора. Където работиш, трябва да е тихо.
4. Изтрий праха от масата!

5. Провери на място ли са пособията, от които винаги се нуждаеш – линия, молив, гума, острилка, химикалка и др.
6. Уточни какви уроци имаш да подготвяш за утре! Провери отбелязал ли си какви домашни имаш!
7. Пригответи учебниците, тетрадките и ги постави на определеното им място върху бюрото.
8. Време е да започнеш работа. Седни удобно на стола, разкопчай дрехата си, ако те стяга. Отвори учебника...

След известно време тези действия ще станат навик и ученикът ще прави това без вашия контрол. Човек, който често се отвлеча, работи с половината от силите си.

В какъв ред да се учат уроците?

Понякога децата изпълняват най-наред писмените упражнения, а след това учат правилото, за което са били дадени тези упражнения. Още от самото начало ученикът трябва да разбере колко неправилен е този начин. Казваме, че трябва да започнат от най-трудното, но това е относително за всяко дете. Затова детето трябва да привикне самостоятелно да преценява трудностите. Ако то се включва веднага в работа без затруднения и работи с лекота началото, а не в края, ще е по-целесъобразно да започва с по-трудните уроци и постепенно да преминава към по-лесните, изискващи по-малко умствено напрежение.

Ако детето навлиза по-бавно в работата, ако продуктивността му нараства постепенно и работи най-производително не веднага, а след известно време и ако умората не се появява скоро, то би трябвало да започне от по-лесните и по-привлекателни за него задачи и постепенно да премине към по-трудните.

Правилото е:

НАЙ-ТЕЖКАТА И НАЙ-НЕПРИВЛЕКАТЕЛНА РАБОТА ДА СЕ ИЗВЪРШВА ПРЕЗ ВРЕМЕТО, ПРЕЗ КОЕТО ВАШЕТО ДЕТЕ Е В НАЙ-ВИСОК ПОДЕМ И РАБОТИ НАЙ-ПРОДУКТИВНО.